

Po stopách lázeňských stezek v Borotíně

V lesích mezi obcemi Borotín a Velká Roudka se dodnes nachází pozůstatky důmyslně vymyšleného lesoparku. Ten tu v duchu návratu k přírodě začal budovat na konci 18. století majitel zdejšího panství baron Josef Maria z Friedenthalu. Po něm pokračoval v úpravě a zvelebování romantického komplexu rytíř Jan František Hainisch z Haydenburgu, jenž místu věnoval ještě větší úsilí, aby tak podtrhl svůj společenský význam. Do přírodního prostředí nechal umístit různá odpočívadla, vyhlídkový gloriét, poustevnu a další drobné stavby. Vše proplétaly pečlivě udržované lesní pěšiny a chodníky.

Borotínský pán navíc lesopark napojil na lázně, založené následně na jeho okraji roku 1805 u obce Velká Roudka. Zpočátku malé lázně byly postupně dostavovány a doplňovány, až získaly široký vzhlas a oblibu nejen v rámci Moravy. Během sezóny je prý pravidelně navštěvovaly stovky hostů až z Vídně, zvláště poté, co cestu usnadnila nově vybudovaná železniční trať z Velkých Opatovic do Skalce nad Svítavou.

O další pozvednutí zdejší lázeňské kultury se pak zasloužila podnikatelská rodina Müllerů z Oslavan, která koupila Borotín s několika okolními vesnicemi roku 1871. Tato rodina zbohatla díky výnosným uhelným dolům v revíru Oslavany – Padochov – Zbýšov, které byly ve své době vedle Ostravy jediným místem na Moravě, kde se soustavně těžilo kamenné uhlí. Po členech rodiny Müllerů získaly svá jména nejen obě lázeňská zřídla – Františkovo a Antonínovo, ale byla po nich také pojmenována některá místa v rámci lázeňských procházkových tras.

kočičí či Pěšina Kamzičí. Na kopci Čihadlo se nacházel romantický dřevěný altánek neboli gloriét s šestibokým půdorysem, postavený na skalní vyvýšenině, odkud se kdysi nabízel nádherný výhled do údolí Malé Hané. Návštěvníci prý mohli dohlédnout od Boskovic na jihu až k vrcholům moravsko-slezského hraničního pohorí na severu.

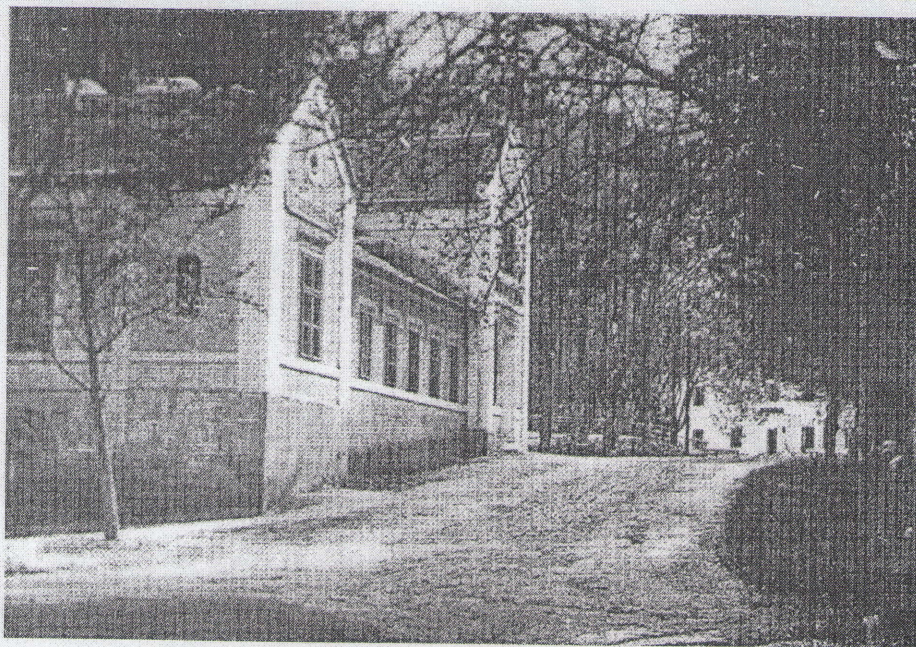
Součástí vycházkového komplexu bylo také přírodní skalisko nazývané Krakonošovo či Rýbrcoulovo srdce, z něhož byl také pěkný výhled do okolí. Výrazný pískovcový útvar poustal odpradána pozornost místních obyvatel, kteří jej spojovali s různými zázraky, d'áblými kouzly a vládce lesů a hor Rýbrcoulem. Pod skaliskem pak vedla tzv. stará silnice z Borotína až k velkoudským lázním. Toto místo bývalo určeno jako zákoutí oddechu i jako osvěžující přírodní partie pro panstvo a lázeňské hosty.

Nedaleko byla ze dřeva postavena Výřičata. Prý se v ní kdysi připravovalo občerstvení při panských honech, na což upomíná lidový název kočeňka (kuchyně). Dnes tu však najdeme již jen otevřený podzemní otvor vytesaný do pískovcové skály se schůdky a zaobleným výklenkem, který podle místních sloužil k ukládání soudku s kořalkou.

Na sklonku 19. století koupila borotínské panství velkostatkářská rodina Riedlů, pocházející z Bílé Lhoty. Gustav Riedl počestil všechny do té doby německé názvy jednotlivých partií lesoparku a zpočátku se také snažil o udržování romantického areálu a provoz lázní. V období

Výletníci u jednoho ze skalních reliéfů, kolem 1940, archiv rodiny Sedlákovy, Borotín.

Původní budova lázní ve Velké Roudce, dobová pohlednice.

Velkostatkář Theodor Müller v 80. letech 19. století dokonce vydal českou a německou propagační brožurku s názvem Bad Routka in Mähren, která popisovala nabízené lázeňské procedury a kromě léčebných účinků zdejších pramenů vyzdvihovala také blahodárný vliv okolní přírody. I z toho důvodu obsahovala podrobnou orientační tabulku, která lázeňským hostům představovala jednotlivé trasy lesních vycházkových cest odlišné barevně spolu s údaji o jejich terénní náročnosti a celkové délce. Jedinečnost tohoto systému zvláště vyniká, když si uvědomíme, že vznikl v době, kdy se teprve rodily základy značení pozdějšího Klubu českých turistů.

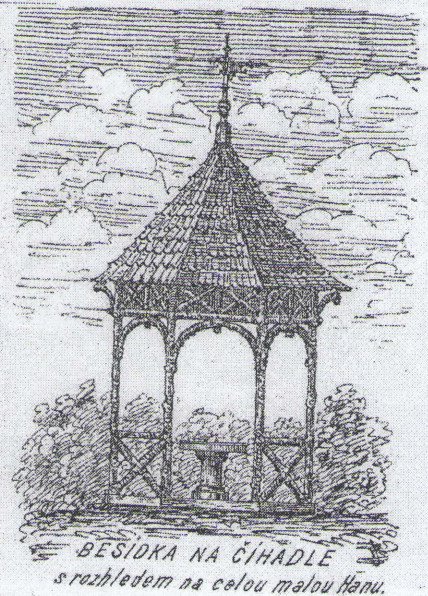
Vycházkové lesní cesty a pěšiny mezi lázněmi a Borotínem pak měly specifické názvy: Kde se pán otáčí, Cesta Alexandrova, Pěšina Dianina, Chodník

první československé republiky však o lázně znatelně poklesl zájem, a tak je Riedl roku 1924 prodal Pozemkovému ústavu v Olomouci. Až do znárodnění roku 1948 se tu pak vystřídalo několik majitelů a nájemců. Ačkoliv v období komunistické totality areál postihl stejně jako mnoho podobných dříve prosperujících podniků osud postupného chátrání, probíhala tu alespoň podniková školení, konaly se tu různé taneční zábavy a mířily sem školní výlety a rodinné vycházky. Nastoupená devastace však byla bohužel dokonána po roce 1989. Na okraji Velké Roudky tak dnes můžete narazit již jen na skromné pozůstatky kdysi vyhlášeného a vyhledávaného lázeňského areálu.

Bez notné dávky fantazie se současný návštěvník neobejde ani při procházce po bývalém romantickém lesoparku. Najde tu skálu Rýbrcoulovo srdce,

zbytky lovecké chaty, základy vyhlídkového altánu či jednu z mnoha kamenných lavic, které bývaly rozesety po lese a nabízelý tisícům zdejších hostů příjemný odpočinek ve stínu stromů. Všimavý návštěvník tu však nalezne také tři pozoruhodné skalní reliéfy. Největší z nich má podle místních obyvatel představovat hlavu Jana Žižky, další hlavu indiána či skladatele Beethovena a nejmenším z nich je tvář usměvavé babičky. Zatímco známější reliéfy na nedalekém Hradisku vytesal akademický sochař Karel Otáhal, autorství těchto borotínských je dosud zahaleno tajemstvím. A tak i dnes tento překrásný kout Malé Hané láká a zve nejen k návštěvě borotínského arboreta, ale také k romantickým vycházkám a objevování zašlé minulosti.

MICHAL SCHUSTER

Dobová kresba gloriétu, autor neznámý.